

رابطه ویژگیهای شخصیتی با سبکهای عشق (صمیمیت، لذت و تعهد) در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شهر اهواز

رویا مشاک^{۳۸} - دکتر علیرضا حیدری^{۳۹}

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، رابطه ویژگیهای شخصیتی (روان رنجورخویی، برونگرایی، باز بودن نسبت به تجربه، توافق و وجدانی بودن) با سبکهای عشق (صمیمیت، لذت و تعهد) در دانشجویان دانشگاه آزاد شهر اهواز بود. نمونه پژوهش شامل ۱۲۰ نفر دانشجوی بود که در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ به تحصیل اشتغال داشتند و به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند و با آزمونهای شخصیتی نئو (NEO-FFI) و اشترنبرگ مورد ارزیابی قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از روش همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیری نشان داد که: بین روان نژندی با عشق، صمیمیت، لذت و تعهد دانشجویان رابطه منفی معنی دار وجود دارد. بین برونگرایی، توافق و وجدانی بودن با عشق، صمیمیت و تعهد دانشجویان رابطه مثبت معنی دار وجود دارد و همچنین؛ بین برونگرایی، باز بودن نسبت به تجربه، توافق و وجدانی بودن با لذت رابطه مثبت معنی دار وجود دارد.

واژگان کلیدی: ویژگیهای شخصیتی، صمیمیت، لذت، تعهد، دانشجویان

مقدمه

۱۸۹ - مدرس دانشگاه آزاد اسلامی - واحد اهواز

۱۹۰ - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی - واحد اهواز

انسان در زندگی خود مقاطع و مراحل حساسی را پشت سر می گذارد. فروید معتقد است که همه چیزهایی را که تا کنون بدست آورده اید و تمام چیزهایی را که انتظار دارید بدست آورید، خواه همسر یا والد خوبی باشید و حتی حالت سلامت عمومی شما می تواند تحت تأثیر شخصیت شما و شخصیت های افرادی که با آنها تعامل دارید قرار گیرد. شخصیت را می توان بصورت مجموعهٔ بادوام و بی نظیری از ویژگیهایی تعریف کرد که ممکنست در موقعیتهای مختلف تغییر کند (۱). شخصیت اغلب اوقات به عنوان نیروی سازمان دهنده رفتار آدمی در نظر گرفته می شود. مدل پنج عاملی شخصیت (پنج بزرگ)^{۴۰} از در مخالفت با سیستم های ساختاری شخصیت آمده و نشان می دهد که بسیاری از صفات را می توان برحسب ابعاد اساسی روان رنجورخویی^{۴۱}، برونگرایی^{۴۲}، انعطاف پذیری (بازبودن نسبت به تجربه)^{۴۳}، دوست داشتنی بودن (توافق پذیری)^{۴۴} و باوجدان بودن^{۴۵} نشان داد (۲). در واقع، شخصیت الگوهای معینی از رفتار و شیوه های تفکر است که نحوه سازگاری فرد را با محیط تعیین میکند (۳). ویژگی شخصیتی روان رنجورخویی، تمایل به احساسات منفی مانند خشم، احساس درماندگی و ناکامی، احساس گناه، ترس و ناتوانی در کنترل کشش ها اشاره دارد به عبارتی، افراد روان نژند جهان را بصورت رنج آور و تهدید آمیز درک می کنند چنین افرادی در حیطه های اضطراب، پرخاشگری، افسردگی، کمرویی، تکانشگری و آسیب پذیری بالا هستند (۴). روان رنجورخویی به آمادگی فرد برای تجربه هیجان های ناخوشایند و وجود اختلالات متناظر در افکار و اعمال اشاره می کند (۵). اما در مفهوم برونگرایی؛ افراد اجتماعی، صمیمی و با محبت هستند، از ارتباط دوستانه با دیگران و بودن با آنها لذت می برند، پرنرژی، فعال و تمایل به تجربه عواطف مثبت همچون لذت، عشق و شادی را دارند و در حیطه های صمیمیت، قاطعیت، هیجان خواهی و عواطف بالا می باشند (۴). طبق نظر آیزنگ^{۴۶} (۱۹۸۶)، افرادی که روان رنجورخویی بالایی دارند، در برونگرایی نمره پایینی کسب می کنند. اما ویژگی باز بودن نسبت به تجربه (انعطاف پذیری)، شامل: بازبودن به خیال، زیبا شناختی، احساسات، خلاقیت، آزاداندیشی، کنش ها، آرمانها و ارزشها می باشد (۴). از سویی، افرادی که در گشودگی (انعطاف پذیری) بالا هستند، به داشتن تمایلات روشنفکرانه گسترده و جستجوی

⁴⁰.big five

⁴¹.neuroticism

⁴².extraversion

⁴³.openness

⁴⁴.agreeableness

⁴⁵.conscientiousness

⁴⁶.Eysenck, H

فعالانه چالش‌ها و تغییر گرایش دارند و تغییرات در زندگی را بیشتر انتظار دارند (۶). راجرز^{۴۷} ۱۹۶۱؛ بر قابلیت انعطاف پذیری و عشق باوردار با وجود این ادعا که افراد قادرند بر محیط‌های خود فائق آیند. همچنین انعطاف پذیری نسبت به تجربه درونی، ملاک سلامت ذهنی خوب است (۵). ویژگی دیگر شخصیتی توافق پذیری است که در حیطه های اعتماد، نوع دوستی، همراهی، تواضع و دل‌رحم بودن، فداکاری و درستکاری و از خودگذشتگی بیان می‌شود (۴ و ۷). وجدانی بودن که با وظیفه شناسی، وقت شناسی، تلاش برای پیشرفت، ژرف اندیشی، پشتکار، پیروی از هنجارها و قوانین و سازماندهی کردن نشان داده می‌شود (۵). یکی از موضوعات مهم در شخصیت و به ویژه در نظریه روان پویایی، موضوع کنترل تکانه هاست. در روند تکوین و رشد فردی بیشتر افراد می‌آموزند که چگونه کشش‌ها و نیازهای خود را اداره کنند. ناتوانی در برابر تکانه‌ها و تمایلات نشان دهنده روان رنجورخویی بالا در افراد بالغ است. ازسویی، کنترل خویشتن به فرآیند فعال طراحی، سازماندهی و اجرای وظایف نیز گفته میشود و تفاوت‌های فردی در این زمینه، اساس باوجدان بودن است (۸). اریکسون^{۴۸} مرحله جوانی و اوان بزرگسالی را مرحله صمیمیت در مقابل انزوا میداند، او معتقد است که در این دوره مانوعی کار خلاق را به عهده میگیریم و بادیگران روابط صمیمی برقرار می‌کنیم. نیرومندی بنیادین که در این مرحله از رشد ظاهر می‌شود عشق است که از صمیمیت پدید می‌آید. اریکسون عشق را مهمترین مزیت انسان میداندست او عشق را از خود گذشتگی دو جانبه یعنی ادغام شدن فرد در شخص دیگر توصیف کرد (۱). براساس نظریه "سه وجهی عشق"^{۴۹} میتوان عشق را در چهارچوب سه مؤلفه؛ صمیمیت^{۵۰}، شور و شهوت (لذت)^{۵۱}، و تعهد^{۵۲} شناخت که در گونه های مختلف عشق، این مؤلفه‌ها به صورتهای مختلفی با هم ترکیب می‌شوند بعنوان مثال ویژگی عشق رمانتیک، صمیمیت به علاوه شور و شهوت است. ویژگی عشق احمقانه یا بلاهت آمیز، تعهد است که تنها شهوت به آن دامن می‌زند و عشق کامل یا تمام عیار آمیزه ای از همه این مؤلفه‌های سه گانه صمیمیت، هوس و تعهد است (۹). احساس عشق هیجانی است که با تجربه تحریک شهوانی همراه می‌گردد. اما افراد ممکنست پس از وصل جنسی یکدیگر را غیرجذاب و ناخوشایند ببینند ولی عشق اصیل مستلزم تعهد و به کارگیری خرد

47. Ragers, K

48. Erikson

49. triangular theory of love

50. intimacy

51. passion

52. commitment

است. وقتی رشد روحی کسی برایمان اهمیت دارد میدانیم عدم تعهد نسبت به او مضر و آسیب زننده خواهد بود و برای اثبات علاقه مؤثر خود باید به او متعهد باقی بمانیم (۱۰). مازلو^{۵۳} عشق را با میل جنسی که یک نیاز فیزیولوژیکی است برابر نمی دانست اما قبول داشت که میل جنسی یک راه برای بیان نیاز عشق است (۱). تعهد هم جزء جدایی ناپذیر هر رابطه دوستدار است. اما براساس گفته استرنبرگ (۱۹۸۸)، در روابط نزدیک، عشق بخشی از عواملی است که سبب موفقیت می شوند و نه همه آن چیزها. محیط دلسوز، دوستان، رفاه اقتصادی، موفقیتها و دستاوردهای روحی و علائق و ارزشهای سازگارو... همه عواملی هستند که بر روند امور اثر می گذارند و سبب دگرگونی می شوند (۹).

دراین رابطه پژوهشگران تحقیقات بسیاری انجام داده اند؛ آوریبک، کمپ و اینگلز^{۵۴} (۲۰۰۷) در پژوهشی بیان کردند؛ بین مؤلفه های عشق (صمیمیت، هوس و تعهد) با تداوم رابطه عاشقانه رابطه مثبت وجود دارد (۱۱).

دونلن، لوسن - رایف و کانگر^{۵۵} (۲۰۰۵) در پژوهش خود عنوان کردند که شایستگی در رابطه عاشقانه بزرگسالان، از تفاوت های فردی در شخصیت سرچشمه می گیرد (۱۲).

وایت و همکاران^{۵۶} (۲۰۰۴) در پژوهشی دریافتند که بین روان رنجورخویی و بازبودن نسبت به تجربه با رضایت از رابطه و صمیمیت رابطه منفی و بین برونگرایی و توافق پذیری و وجدانی بودن با رضایت از رابطه و صمیمیت رابطه مثبت وجود دارد (۱۳). کرافورد، فینگ، فیشر و دیانا^{۵۷} (۲۰۰۳) به این نتیجه رسیدند که؛ عشق و برابری بهترین پیش بینی کننده های تناوب رابطه هستند و باعث افزایش تعهد در رابطه عاشقانه میشوند. بعبارتی؛ تعهد، روابط عاشقانه را حفظ می کند (۱۴).

اینگل و همکاران^{۵۸} (۲۰۰۲) قدرت پیش بینی کنندگی ویژگیهای شخصیتی را بر روی مؤلفه های روابط عاشقانه بررسی نمودند نتایج نشان داد که بین روان رنجورخویی و صمیمیت رابطه منفی و بین وجدانی بودن و برونگرایی با رضایت از رابطه و مؤلفه های عشق رابطه مثبت وجود دارد (۱۵).

⁵³.Masllo

⁵⁴.Overbeak,B., Kemp,B., & Engels,G

⁵⁵.Donnellan,M.B., Learsen- Rife,D., & Conger,R.D

⁵⁶.With & et al

⁵⁷.Craford, D.W., Feng,D., Fischer,J.L., & Diana, L.K

⁵⁸.Engel& et al

گونزاگا و همکاران^{۵۹} (۲۰۰۱) نتیجه گرفتند که؛ تجربه عشق با شرایط مربوط به نزدیک شدن (میل و همدلی) به همسر و ابراز غیرکلامی عشق با روابط عاشقانه و همچنین، تجربه عشق و ابراز کردن غیرکلامی عشق با تعهد بالا (اعتماد، وابستگی متقابل، عاطفه و مهربانی) رابطه مثبت دارند (۱۶).

آکر و دیویس^{۶۰} (۱۹۹۲) در تحقیقی عنوان نمودند که سطوح بالای تعهد در روابط عاشقانه بارز بوده و لذت در زنان نمود بیشتری دارد و تعهد قدرتمندترین پیش بین رابطه عاشقانه می باشد (۱۷).

مک کری و کوستا (۱۹۹۱) در پژوهش خود عنوان نمودند؛ اشخاصی که در خوشایندی (توافق) و وظیفه شناسی (وجدانی) بالا بودند از اشخاصی که در این صفات پائین بودند، سلامت هیجانی بیشتری را نشان دادند (۱۸).

در ایران مطالعاتی در این زمینه انجام شد از جمله: در تحقیقی که توسط مهرابی زاده هنرمند و همکاران (۱۳۸۴) انجام شد بین ویژگیهای شخصیتی و ابعاد دوست داشتن رابطه وجود داشته است (۱۹).

لذا هدف از پژوهش حاضر؛ پاسخ به این پرسش علمی می باشد که آیا بین ویژگیهای شخصیتی و مؤلفه های آن (روان رنجورخویی، برونگرایی، بازبودن نسبت به تجربه، توافق پذیری و وجدانی بودن) با سبکهای عشق (صمیمیت، لذت و تعهد) دانشجویان رابطه وجود دارد؟

فرضیه های پژوهش

- ۱) بین ویژگیهای شخصیتی « مؤلفه های آن » با سبکهای عشق « صمیمیت، لذت و تعهد » دانشجویان رابطه وجود دارد.
- ۲) بین ویژگیهای شخصیتی « مؤلفه های آن » با سبکهای عشق « صمیمیت، لذت و تعهد » دانشجویان رابطه چندگانه وجود دارد.

جامعه آماری و روش نمونه گیری

⁵⁹.Gonzaga,G.C., Keitner,D., Londahi,E.A., & Smith, M.D

⁶⁰.Acker,M., & Davis,M.H

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد شهر اهواز بود که در سال ۸۷-۱۳۸۶ به تحصیل اشتغال داشتند. برای انتخاب نمونه از میان کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد شهر اهواز، ۱۲۰ نفر به روش تصادفی ساده انتخاب شدند و روش پژوهش از نوع همبستگی می باشد.

ابزار پژوهش

پرسشنامه ویژگیهای شخصیتی^{۶۱} (NEO-FFI)

کاستا و مک کری (۱۹۸۵) برای اولین بار پرسشنامه را تحت عنوان NEO، با ۱۸۵ ماده تدوین کردند. در پژوهش حاضر از فرم کوتاه پرسشنامه نئو (۵) که دارای ۶۰ ماده است و برای اولین بار در ایران توسط کیامهر (۱۳۸۱) آماده استفاده شده است (۲۰). این پرسشنامه پنج ویژگی بزرگ شخصیتی افراد را مورد سنجش قرار می دهد که عبارتند از: روان رنجورخویی (N)، برونگرایی (E)، بازبودن نسبت به تجربه (O)، توافق پذیری (A) و وجدانی بودن (C). هر یک از پنج ویژگی دارای ۱۲ ماده و آزمودنی پاسخ رادریک مقیاس ۵ درجه ای لیکرت (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) و نمره گذاری بصورت ۰، ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ انتخاب میکند که تعدادی از ماده ها بصورت معکوس نمره گذاری می شوند. ضرایب آلفای کرونباخ (پنج عامل به ترتیب) در پژوهشهایی انجام شد از جمله: رایبزن تن و استرال^{۶۲} (۲۰۰۷) در ۲۳۶ نفر ۰/۸۸، ۰/۸۵، ۰/۷۰، ۰/۸۴ و ۰/۶۲ و همچنین محمدزاده ادملایی (۱۳۸۴) این ضرایب را ۰/۶۲، ۰/۵۸، ۰/۶۸، ۰/۶۵ و ۰/۶۴ بدست آورده اند (۲۲ و ۲۱). کیامهر (۱۳۸۱) ضرایب روایی همزمان این پرسشنامه با فرم ۲۴۰ سؤالی آن برای پنج عامل به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۸۵، ۰/۷۱، ۰/۷۸ و ۰/۷۵ بدست آورده است (۲۰). در پژوهش حاضر، ضرایب پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و تصنیف به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۶۷، ۰/۵۰، ۰/۴۷ و ۰/۶۲ و اعتبار ۰/۵۱، ۰/۴۱، ۰/۳۳، ۰/۳۶، ۰/۳۳ - بدست آمده است.

پرسشنامه سبکهای عشق استرنبرگ^{۶۳} (STERENBERG)

پرسشنامه عشق استرنبرگ توسط رابرت جی. استرنبرگ^{۶۴} (۱۹۸۶) تدوین شده است (۲۳). این پرسشنامه دارای ۴۵ ماده و سه مؤلفه: صمیمیت، لذت و تعهد را می سنجد که هر یک از این مؤلفه ها دارای ۱۵ ماده که پاسخ به ماده ها به روش

⁶¹.Neo personality Inventory

⁶².Rubinstein,G., Strul,S

⁶³.triangular inventory of love

لیکرت و بصورت ۹ گزیننه ای (اصلاً تا بطور کامل) که به ترتیب ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ نمره گذاری می شود (۲۴). امان الهی فرد (۱۳۸۵) پایایی این پرسشنامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۲ و برای مؤلفه های صمیمیت ۰/۸۹، لذت ۰/۸۹ و تعهد ۰/۸۱ گزارش کردند (۲۵). قمرانی و سادات جعفر طباطبایی (۱۳۸۵) ضرایب روایی برای مؤلفه های صمیمیت، لذت و تعهد به ترتیب ۰/۶۶، ۰/۷۷ و ۰/۹۲ بدست آوردند (۲۴). در پژوهش حاضر، ضرایب پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و تنصیف ۰/۹۶ و ۰/۹۲ که آلفای کرونباخ برای مؤلفه ها به ترتیب ۰/۹۲، ۰/۸۸ و ۰/۹۲ و اعتبار ۰/۵۵، ۰/۳۷ و ۰/۴۴ بدست آمد.

یافته های پژوهش: در دو بخش ارائه شده است: الف. یافته های توصیفی و ب. یافته های مربوط به فرضیه ها.

الف) یافته های توصیفی: این یافته ها در جدول ۱- ارائه شده است.

جدول ۱-: میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمره کل متغیرهای تحقیق

متغیرها	شاخص آماری	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره	تعداد (n)
روان نژندی	۱۸ / ۷۸	۱۸ / ۷۸	۸ / ۰۷	۳	۳۷	۱۲۰
برونگرایی	۲۶ / ۱۲	۲۶ / ۱۲	۵ / ۸۹	۱۸	۴۱	۱۲۰
باز بودن نسبت به تجربه	۲۶ / ۳۳	۲۶ / ۳۳	۵ / ۶۸	۱۸	۴۳	۱۲۰
توافق پذیری	۳۱ / ۰۳	۳۱ / ۰۳	۴ / ۷۸	۱۷	۴۲	۱۲۰
وجدانی بودن	۳۴ / ۹۵	۳۴ / ۹۵	۴ / ۸۹	۲۴	۴۳	۱۲۰
عشق	۳۴۹ / ۴۵	۳۴۹ / ۴۵	۵۱ / ۹۰	۱۳۸	۴۰۰	۱۲۰
صمیمیت	۱۱۹ / ۸۸	۱۱۹ / ۸۸	۱۹ / ۳۴	۴۷	۱۳۵	۱۲۰
لذت	۱۰۴ / ۲۷	۱۰۴ / ۲۷	۲۱ / ۳۴	۴۱	۱۳۲	۱۲۰
تعهد	۱۲۵ / ۳۰	۱۲۵ / ۳۰	۱۴ / ۹۹	۵۰	۱۳۵	۱۲۰

ب) یافته های مربوط به فرضیه ها: در این پژوهش برای بررسی فرضیه های تحقیق به انجام روش ضریب همبستگی

پیرسون (جدول ۲) و رگرسیون چند متغیری (روش ورود مکرر^{۶۵} و روش چند مرحله ای^{۶۶}؛ جدولهای ۳، ۴، ۵، ۶) تجزیه و تحلیل انجام شده است.

جدول ۲- : ضرایب همبستگی ساده بین ویژگی های شخصیتی (روان نژندی، برون گرایی، بازبودن نسبت به تجربه.

توافق و وجدانی بودن) و سبکهای عشق (صمیمیت، لذت و تعهد) دانشجویان

متغیر ملاک		آزمودنیها		کل دانشجویان (N= ۱۲۰)		
متغیر پیش بین	شاخص آماری	روان نژندی	برون گرایی	باز بودن نسبت به تجربه	توافق	وجدانی بودن
		عشق	r	- ۰/۲۸	۰/۲۳	۰/۱۶
	p	۰/۰۰۲	۰/۰۰۹	۰/۰۷۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱
صمیمیت	r	- ۰/۳۳	۰/۲۰	۰/۱۳	۰/۳۴	۰/۳۲
	p	۰/۰۰۰۱	۰/۰۲۱	۰/۱۶۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱
لذت	r	- ۰/۲۱	۰/۲۲	۰/۱۸	۰/۲۷	۰/۳۱
	P	۰/۰۲۳	۰/۰۱۲	۰/۰۵۰	۰/۰۰۳	۰/۰۰۱
تعهد	r	- ۰/۲۴	۰/۲۱	۰/۱۴	۰/۲۹	۰/۲۴
	p	۰/۰۰۸	۰/۰۱۸	۰/۱۲۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷

همان طوری که در جدول ۲- مشاهده می شود بین روان نژندی با عشق ، صمیمیت ، لذت و تعهد کل دانشجویان

رابطه منفی معنی داری وجود دارد. بین برون گرایی، توافق و وجدانی بودن با عشق ، صمیمیت و تعهد کل دانشجویان رابطه

مثبت معنی داری وجود دارد. بین برون گرایی، بازبودن نسبت به تجربه، توافق و وجدانی بودن با لذت کل دانشجویان رابطه

مثبت معنی داری وجود دارد. بین بازبودن نسبت به تجربه با عشق ، صمیمیت و تعهد کل دانشجویان رابطه مثبت معنی داری

وجود ندارد. بنابراین به طور کلی فرضیه اول تأیید می گردد.

⁶⁵ .enter

⁶⁶ .stepwise

				$\beta = -0.28$ $t = -3.20$ $p = 0.002$	$F = 10.27$ $p = 0.002$	0.08	0.28	۱- روان نژندی	شخصی
			$\beta = 0.13$ $t = 1.35$ $p = 0.178$	$\beta = -0.22$ $t = -2.21$ $p = 0.029$	$F = 6.09$ $p = 0.003$	0.09	0.30	۲- برون گرایی	
		$\beta = 0.10$ $t = 1.10$ $p = 0.273$	$\beta = 0.11$ $t = 1.11$ $p = 0.268$	$\beta = -0.21$ $t = -2.13$ $p = 0.035$	$F = 4.47$ $p = 0.005$	0.10	0.32	۳- بازبودن نسبت به تجربه	
	$\beta = 0.26$ $t = 2.77$ $p = 0.006$	$\beta = 0.07$ $t = 0.79$ $p = 0.428$	$\beta = 0.13$ $t = 1.37$ $p = 0.172$	$\beta = -0.11$ $t = -1.04$ $p = 0.298$	$F = 5.47$ $p = 0.001$	0.16	0.40	۴- توافق	
0.18 $\beta =$ $t = 1.71$ $p = 0.090$	$\beta = 0.23$ $t = 2.47$ $p = 0.015$	$\beta = 0.07$ $t = 0.81$ $p = 0.414$	$\beta = 0.07$ $t = 0.69$ $p = 0.492$	$\beta = -0.05$ $t = -0.50$ $p = 0.614$	$F = 5.04$ $p = 0.001$	0.18	0.42	۵- وجدانی بودن	
ضرایب رگرسیون (β)					نسبت F	ضریب تعیین RS	همبستگی چندگانه MR	شاخص آماری	ب
۲- وجدانی بودن		۱- توافق			احتمال p			متغیر پیش بین	
			$\beta = 0.33$ $t = 3.71$ $p = 0.0001$		$F = 14.31$ $p = 0.0001$	0.10	0.33	۱- توافق	شخصی
	$\beta = 0.25$ $t = 2.84$ $p = 0.005$		$\beta = 0.25$ $t = 2.85$ $p = 0.005$		$F = 11.64$ $p = 0.0001$	0.16	0.40	۲- وجدانی بودن	

همان طوری که در جدول ۳- نشان داده شده است، طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود مکرر،

ضریب همبستگی چند متغیری برای ترکیب خطی ویژگی های شخصیتی (روان نژندی، برون گرایی، بازبودن نسبت به تجربه،

توافق و وجدانی بودن) با عشق دانشجویان برابر با $MR = 0.42$ و $RS = 0.18$ می باشد که در سطح $p < 0.0001$ معنی دار

می باشد، با توجه به مقدار ضریب تعیین (RS)، مشخص شده که ۱۸ درصد واریانس عشق توسط متغیرهای پیش بین قابل

تبیین می باشد. همچنین با توجه به قسمت « ب » جدول مذکور مشاهده می شود که از میان مؤلفه های ویژگیهای شخصیتی

به عنوان متغیرهای پیش بین، متغیرهای توافق و وجدانی بودن به ترتیب پیش بینی کننده برای عشق دانشجویان می باشند.

جدول ۴- ضرایب همبستگی چندگانه ویژگی های شخصیتی (روان نژندی، برون گرایی، بازبودن نسبت به تجربه، توافق

و وجدانی بودن) با صمیمیت با روش های ورود (Enter) و مرحله ای (stepwise)

الف	شاخص آماری	همبستگی چندگانه MR	ضریب تعیین RS	ضرایب رگرسیون (β)					
				نسبت F	احتمال p	۱	۲	۳	۴
صمیمیت	متغیرهای پیش بین								
	۱- روان نژندی	۰/۳۳	۰/۱۱	F=۱۴/۵۳ p=۰/۰۰۰۱	β= -۰/۳۳ t= -۳/۸۱ p= ۰/۰۰۰۱				
	۲- برون گرایی	۰/۳۳	۰/۱۱	F=۷/۴۵ p=۰/۰۰۱	β= -۰/۳۰ t= -۳/۰۵ p= ۰/۰۰۳	β= ۰/۰۶ t= ۰/۶۶ p= ۰/۵۰۵			
	۳- بازبودن نسبت به تجربه	۰/۳۴	۰/۱۱	F=۵/۱۱ p=۰/۰۰۲	β= -۰/۲۹ t= -۲/۹۹ p= ۰/۰۰۳	β= ۰/۰۵ t= ۰/۵۱ p= ۰/۶۰۸	β= ۰/۰۶ t= ۰/۷۱ p= ۰/۴۷۹		
	۴- توافق	۰/۴۱	۰/۱۷	F=۵/۸۸ p=۰/۰۰۰۱	β= -۰/۱۹ t= -۱/۸۸ p= ۰/۰۶۲	β= ۰/۰۷ t= ۰/۷۵ p= ۰/۴۵۱	β= ۰/۰۳ t= ۰/۴۰ p= ۰/۶۸۸	β= ۰/۲۵ t= ۲/۷۱ p= ۰/۰۰۸	
۵- وجدانی بودن	۰/۴۳	۰/۱۹	F=۵/۳۱ p=۰/۰۰۰۱	β= -۰/۱۴ t= -۰/۵۰ p= ۰/۱۸۵	β= ۰/۰۱ t= ۰/۶۹ p= ۰/۸۹۶	β= ۰/۰۳ t= ۰/۸۱ p= ۰/۶۷۴	β= ۰/۲۲ t= ۲/۴۷ p= ۰/۰۱۷	β= ۰/۱۷ t= ۱/۷۱ p= ۰/۱۰۴	
ب	شاخص آماری	همبستگی چندگانه MR	ضریب تعیین RS	ضرایب رگرسیون (β)					
صمیمیت	متغیر پیش بین			نسبت F	احتمال p				
	۱- توافق	۰/۳۴	۰/۱۱	F=۱۵/۴۸ p=۰/۰۰۰۱	β= ۰/۳۴ t= ۲/۹۳ p= ۰/۰۰۰۱	۲- وجدانی بودن			
	۲- وجدانی بودن	۰/۴۱	۰/۱۷	F=۱۲/۱۴ p=۰/۰۰۰۱	β= ۰/۲۶ t= ۳/۰۰ p= ۰/۰۰۲	β= ۰/۲۴ t= ۲/۸۱ p= ۰/۰۰۶			

همان طوری که در جدول ۴- ملاحظه می شود، طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود مکرر، ضریب

همبستگی چند متغیری برای ترکیب خطی ویژگی های شخصیتی (روان نژندی، برون گرایی، بازبودن نسبت به تجربه، توافق

و وجدانی بودن) با صمیمیت دانشجویان برابر با $MR = ۰/۴۳$ و $RS = ۰/۱۹$ می باشد که در سطح $p < ۰/۰۰۰۱$ معنی دار

می باشد. با توجه به مقدار ضریب تعیین (RS)، مشخص شده که ۱۹ درصد واریانس صمیمیت توسط متغیرهای پیش بین

قابل تبیین می باشد. همچنین با توجه به قسمت « ب » جدول مذکور مشاهده می شود که از میان روان نژندی، برون گرایی، بازبودن نسبت به تجربه، توافق و وجدانی بودن به عنوان متغیرهای پیش بین، متغیرهای توافق و وجدانی بودن به ترتیب پیش بینی کننده برای صمیمیت دانشجویان میباشند.

جدول ۵- : ضرایب همبستگی چندگانه ویژگی های شخصیتی (روان نژندی، برون گرایی، بازبودن نسبت به تجربه، توافق

و وجدانی بودن) با هوس با روش های ورود (Enter) و مرحله ای (stepwise)

الف	شاخص آماری	همبستگی	ضریب	نسبت F	ضرایب رگرسیون (β)
-----	------------	---------	------	--------	---------------------------

متغیر ملاک	متغیرهای پیش بین	چندگانه MR	تعیین RS	احتمال p	۱	۲	۳	۴	۵
هوس	۱- روان نژندی	۰/۲۱	۰/۰۴	F=۵/۳۱ p=۰/۰۲۳	$\beta = -۰/۲۰$ t= -۲/۳۰ p= ۰/۰۲۳				
	۲- برون گرایی	۰/۲۵	۰/۰۶	F=۴/۰۶ p=۰/۱۳۰	$\beta = -۰/۱۳$ t= -۱/۲۸ p= ۰/۲۰۲	$\beta = ۰/۱۶$ t= ۱/۶۵ p= ۰/۱۰۰			
	۳- بازبودن نسبت به تجربه	۰/۲۸	۰/۰۸	F=۳/۳۰ p=۰/۰۲۳	$\beta = -۰/۱۲$ t= -۱/۱۹ p= ۰/۲۳۳	$\beta = ۰/۱۴$ t= ۱/۳۶ p= ۰/۱۷۳	$\beta = ۰/۱۲$ t= ۱/۳۱ p= ۰/۱۹۳		
	۴- توافق	۰/۳۴	۰/۱۲	F=۳/۹۷ p=۰/۰۰۵	$\beta = -۰/۰۳$ t= -۰/۲۸ p= ۰/۷۷۸	$\beta = ۰/۱۶$ t= ۱/۵۹ p= ۰/۱۱۴	$\beta = ۰/۰۹$ t= ۱/۰۴ p= ۰/۲۹۸	$\beta = ۰/۲۲$ t= ۲/۳۶ p= ۰/۰۲۰	
	۵- وجدانی بودن	۰/۳۸	۰/۱۵	F=۴/۰۰ p=۰/۰۰۲	$\beta = -۰/۰۳$ t= -۰/۲۹ p= ۰/۷۷۰	$\beta = ۰/۰۸$ t= ۰/۸۲ p= ۰/۴۱۴	$\beta = ۰/۰۹$ t= ۱/۰۷ p= ۰/۲۸۴	$\beta = ۰/۱۹$ t= ۲/۰۳ p= ۰/۰۴۴	$\beta = ۰/۲۱$ t= ۱/۹۳ p= ۰/۰۵۶
ب	شاخص آماری	همبستگی چندگانه MR	ضریب تعیین RS	نسبت F احتمال p	ضرایب رگرسیون (β)				
	متغیر پیش بین				۱- وجدانی بودن	۲- توافق			
هوس	۱- وجدانی بودن	۰/۳۱	۰/۱۰	F=۱۲/۷۳ ۰/۰۰۰۱ p=	$\beta = ۰/۳۱$ t= ۳/۵۶ p= ۰/۰۰۱				
	۲- توافق	۰/۳۶	۰/۱۳	F=۸/۹۲ ۰/۰۰۰۱ p=	$\beta = ۰/۲۵$ t= ۲/۷۹ p= ۰/۰۰۶			$\beta = ۰/۱۹$ t= ۲/۱۷ p= ۰/۰۳۲	

همان طوری که در جدول ۵- ملاحظه می شود، طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود مکرر، ضریب

همبستگی چند متغیری برای ترکیب خطی ویژگی های شخصیتی (روان نژندی، برون گرایی، بازبودن نسبت به تجربه، توافق

و وجدانی بودن) با هوس دانشجویان برابر با $MR = ۰/۳۸$ و $RS = ۰/۱۵$ می باشد که در سطح $p < ۰/۰۰۲$ معنی دار می

باشد. با توجه به مقدار ضریب تعیین (RS)، مشخص شده که ۱۵ درصد واریانس لذت توسط متغیرهای پیش بین قابل تبیین

می باشد. همچنین با توجه به قسمت «ب» جدول مذکور مشاهده می شود که از میان روان نژندی، برون گرایی، بازبودن

نسبت به تجربه، توافق و وجدانی بودن به عنوان متغیرهای پیش بین، متغیرهای وجدانی بودن و توافق به ترتیب پیش بینی کننده برای لذت دانشجویان می باشند.

جدول ۶-: ضرایب همبستگی چندگانه ویژگی های شخصیتی (روان نژندی، برون گرایی، بازبودن نسبت به تجربه، توافق

و وجدانی بودن) با تعهد با روش های ورود (Enter) و مرحله ای (stepwise)

ضرایب رگرسیون (β)					نسبت F احتمال p	ضریب تعیین RS	همبستگی چندگانه MR	شاخص آماری	الف
۵	۴	۳	۲	۱				متغیرهای پیش بین	متغیر ملاک
				$\beta = -0.24$ $t = -2.69$ $p = 0.008$	$F = 7.28$ $p = 0.008$	0.05	0.24	۱- روان نژندی	تعهد
			$\beta = 0.13$ $t = 1.31$ $p = 0.192$	$\beta = -0.18$ $t = -1.78$ $p = 0.077$	$F = 4.52$ $p = 0.013$	0.07	0.26	۲- برون گرایی	
		$\beta = 0.08$ $t = 0.90$ $p = 0.367$	$\beta = 0.11$ $t = 1.10$ $p = 0.271$	$\beta = -0.17$ $t = -1.71$ $p = 0.088$	$F = 3.28$ $p = 0.023$	0.07	0.28	۳- بازبودن نسبت به تجربه	
	$\beta = 0.23$ $t = 2.46$ $p = 0.015$	$\beta = 0.05$ $t = 0.62$ $p = 0.533$	$\beta = 0.13$ $t = 1.33$ $p = 0.185$	$\beta = -0.08$ $t = -0.74$ $p = 0.458$	$F = 4.08$ $p = 0.004$	0.12	0.35	۴- توافق	
$\beta = 0.09$ $t = 0.83$ $p = 0.408$	$\beta = 0.22$ $t = 2.28$ $p = 0.024$	$\beta = 0.05$ $t = 0.63$ $p = 0.528$	$\beta = 0.10$ $t = 0.95$ $p = 0.343$	$\beta = -0.05$ $t = -0.46$ $p = 0.641$	$F = 3.39$ $p = 0.007$	0.13	0.36	۵- وجدانی بودن	
ضرایب رگرسیون (β)					نسبت F احتمال p	ضریب تعیین RS	همبستگی چندگانه MR	شاخص آماری	
۲- برون گرایی		۱- توافق						متغیر پیش بین	تعهد
		$\beta = 0.29$ $t = 3.30$ $p = 0.001$			$F = 10.90$ $p = 0.001$	0.08	0.29	۱- توافق	تعهد
$\beta = 0.18$ $t = 2.07$ $p = 0.040$		$\beta = 0.26$ $t = 3.05$ $p = 0.003$			$F = 7.71$ $p = 0.001$	0.11	0.34	۲- برون گرایی	

همان طوری که در جدول ۶- ملاحظه می شود، طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود مکرر، ضریب همبستگی چند متغیری برای ترکیب خطی ویژگی های شخصیتی (روان نژندی، برون گرایی، بازبودن نسبت به تجربه، توافق و وجدانی بودن) با تعهد دانشجویان برابر با $MR = 0/36$ و $RS = 0/13$ می باشد که در سطح $p < 0/007$ معنی دار می باشد. با توجه به مقدار ضریب تعیین (RS)، مشخص شده که ۱۳ درصد واریانس تعهد توسط متغیرهای پیش بین قابل تبیین می باشد. همچنین با توجه به قسمت «ب» جدول مذکور مشاهده می شود که از میان روان نژندی، برون گرایی، بازبودن نسبت به تجربه، توافق و وجدانی بودن به عنوان متغیرهای پیش بین، متغیرهای توافق و برون گرایی به ترتیب پیش بینی کننده برای تعهد دانشجویان می باشند.

با توجه به نتایج حاصل از روش (enter, stepwise) در جداول (۲،۳،۴،۵) بطور کلی فرضیه دوم، تأیید می گردد.

بحث و نتیجه گیری

براساس یافته های حاصل از فرضیه های پژوهش؛ بین ویژگیهای شخصیتی (و مؤلفه های آن) با سبکهای عشق (صمیمیت ، لذت و تعهد) رابطه وجود دارد. نتایج حاصل از این پژوهش با تحقیقات ؛ آوریچ، کمپ و اینگلز (۲۰۰۷) ، دونلن، لوسن- رایف و کانگر (۲۰۰۵)، وایت و همکاران (۲۰۰۴)، کرافورد، فینگ، فیشر و دیانا (۲۰۰۳)، اینگل و همکاران (۲۰۰۲)، گونزاگا و همکاران (۲۰۰۱)، آکر و دیویس (۱۹۹۲)، مک کری و کوستا (۱۹۹۱) و مهربانی زاده هنرمند و همکاران (۱۳۸۴) همسو و همخوان می باشد. در تبیین این یافته بیان می شود که ویژگیهای شخصیتی فردی متفاوت ، ما را بر آن می دارد تا پدیده ها را به شیوه های مختلف ادراک کنیم. شخصیت های سالم ، حسن خود را به اشخاص و فعالیت های فراتر از خود گسترش می دهند و با دیگران به گرمی ارتباط برقرار کرده و صمیمیت ، همدردی و شکیبایی نشان داده و مهارت های شخصی خود را پرورش میدهند. در حالیکه روان رنجورخویی بصورت منفی به سلامتی هیجانی مرتبط است و افرادی که در روان رنجورخویی پائین هستند، برونگرا و آمادگی پایداری هیجانی را داشته و در برخورد با استرس جوایی کمک از جانب دیگران می باشند. روان رنجورخویی جنبه ای از شخصیت است که ارتباط تنگاتنگی با سازگاری دارد و چنانچه این بعد بالا باشد احتمالاً در همه سنین شواهدی از عدم سازگاری دیده می شود. چنین افرادی ممکنست زندگی ناخوشایندی با سطح اخلاقی

پائین نشان دهند. در حالی که افراد وجدانی دارای هدف و خواسته های قوی و از پیش تعیین شده اند و از کنترل تکانه ای بالائی برخوردارند. افراد دارای نمره بالا در وجدانی بودن، افرادی دقیق و وسواسی، وقت شناس و قابل اعتماد هستند اما نمی توان افراد دارای نمرات پایین را افراد فاقد پایبندی به اصول اخلاقی دانست، بلکه این افراد معمولاً "دقت کافی برای انجام امور به کار نمی بندند. بنا بر عقیده مک کری و کاستا و بوش (۱۹۸۶) نیاز به لذت جنسی و علاقه مندی به امور جنسی در افراد با نمره پائین بیشتر از افرادی است که نمره بالا می آورند. لذت مؤلفه عشق است و نیرویی که مارا به عنوان افرادی واحد و نوع بشر را در برابر مقاومت طبیعی رکود شخصی خودمان به رشد و حرکت وامی دارد، نیروی عشق است. احساس عشق، هیجانی است که با تحریک شهوانی همراه می گردد اما افراد ممکنست پس از وصل جنسی یکدیگر را غیرجذاب ببینند و بهمین دلیل عشق اصیل مستلزم تعهد و به کارگیری خرد است. تعهد جزء جدائی ناپذیر هر رابطه دوستدار است. اریکسون عشق را از خودگذشتگی دو جانبه یعنی ادغام شدن فرد در شخص دیگر توصیف می کند. از طریق علاقه و میل به انسانی دیگر، برقراری ارتباط متقابل بصورت شایسته و حمایت از یکدیگر، هماهنگی و ارضای نیازهای جنسی، برآوردن نیازهای عاطفی، داشتن مهارت های مربوط به ایجاد تفاهم و شیوه های محبت و وفادار ماندن به خانواده و اعضای آن هنگام غم و شادی و وقایع خوش آیند و ناخوشایند زندگی، می توان ماهیت عشق را بهتر شناخت. اریکسون صمیمیت را محدود به روابط جنسی نمی داند بلکه به احساس وفاداری، خود را بی پرده ابراز نمودن می داند و افرادی که قادر به برقراری چنین صمیمیتی نیستند، احساس انزوا می کنند و از تماس های اجتماعی اجتناب نموده و شاید نسبت به دیگران پرخاشگر هم بشوند. همچنین؛ فروید معتقد است که در ماهیت «من» که مؤلفه منطقی شخصیت می باشد و «فرامن» که مؤلفه وجدانی بودن شخصیت است، عمومیت یکسانی وجود ندارد. با اینکه این ساختارهای شخصیت برای هر کسی به نحو یکسان عمل می کنند ولی محتوای آنها از فردی به فرد دیگر فرق دارد و علت اینست که آنها از طریق تجربه شکل می گیرند و دو نفر دقیقاً "تجربیات یکسانی ندارند که این می تواند در شایستگی روابط عاشقانه افراد نقش داشته باشد چون این شایستگی ها از تفاوت های فردی در شخصیت و تفاوت تجارب ناشی از تربیت خانواده سرچشمه می گیرند. نیاز به عشق ورزیدن و به دست آوردن آن را می توان در یک رابطه صمیمی و تعلق پذیری با فرد دیگر ارضا کرد. مازلو، میل جنسی را یک راه برای بیان نیاز عشق می دانست

و ناکامی در برآورده ساختن نیاز به عشق را، علت اصلی ناسازگاری هیجانی می دانست. به یاری عشق، فرد خود را به تعالی می رساند. عشق انسانی چنان نیروی معجزه آسایی دارد که قانون طبیعی رکود را در صحنه نبرد با شکست رو به رو می سازد.

منابع

۱- شولتز، دوان؛ شولتز، سیدنی آلن (۱۹۹۸)، نظریه های شخصیت، ترجمه: یحیی سید محمدی، چاپ نهم، تهران: مؤسسه نشر ویرایش (۱۳۸۵).

۲- مک کری، رابرت. آر؛ کاستا، پائول. تی (۱۹۸۹)، شخصیت در بزرگسالی، ترجمه: میر تقی گروسی فرشی و فرهاد محمدی، چاپ اول، تبریز: نشر جامعه پژوه (۱۳۸۱).

۳- اتکینسون و هیلگارد (۱۹۹۳)، روانشناسی شخصیت، ترجمه: یوسف کریمی، تهران: مؤسسه نشر ویرایش (۱۳۸۳).

4-Costa, P.T., & McCrae, R.R (1992). A Contemplate revision of the NEO five- Factor Inventory. *Personality and individual Differences*, 36, 587- 596.

5-McCrae, R.R., & Costa, P.T., Jr (1989). Reinterpreting the Myers- Briggs Type Indicator from the perspective of the five- factor model of personality. *Journal of personality*, 57, 17- 40.

6-Costa, P.T., Jr., & McCrae, R.R (1985). The NEO personality Inventory manual. Odessa, FL: *psychological Assessment Resources*.

7-Digman, J.M (1990). Personality structure: Emergence of the five- factor model. *Annual Review of psychology*, 41, 417- 440.

۸- حق شناس، حسن (۱۳۸۵)، طرح پنج عاملی ویژگیهای شخصیت: راهنمای تفسیر و هنجارهای آزمونهای NEO- FFI و NEOPI- P ، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی، شیراز.

۹- استرنبرگ، رابرت. جی (۱۹۹۷)، قصه عشق (نگرشی تازه به روابط زن و مرد)، ترجمه: علی اصغر بهرامی، چاپ دوم، تهران: نشر جوانه رشد (۱۳۸۶).

۱۰- پک، اسکات (۱۹۳۶)، هنر عاشقی (بختی در روانشناسی عشق، ارزشهای سنتی و تعالی روحی)، ترجمه: زهرا ادهمی، چاپ سوم، تهران:

نشر دایره (۱۳۸۱).

11-Overbeak, B., Kemp, B., & Engels. G.(2007). Two personalities, one relationship: Both partners personality traits, *Journal of personality and social psychology*, 79,251-259.

12-Donnellan, M.B., Lerson- rife, D., & Conger, R.D.(2005). Personality , family history, and competence in early adult romantic relationships.*Journal personality and social psychology* ,88,3,562-576.

13-White,J.K., Hendriak, C (2004). Big five personality variables and relationship constructs. *Journal of personality of and Individual Differences*, 37, 1519- 1530.

14-Crawford, D.W., Feng, D., Fischer, J.L., & Diana,L.K.(2003). The influence of love, equity, and alternative on commitment in romantic relationships. *Family and consumer Research Journal*,31,3,253-271.

15-Engle, G., Olson,K.R., & Patriak,C(2002). The personality of love: Fundamental motives and traits related to components of love. *Journal of personality and Individual Differences*, 32, 839- 853.

16-Gonzaga, G.C., Keitner, D., Londahi, E.A.,& Smith, M.D.(2001). Love and the commitment problem in romantic relations and friendship. *Journal of personality and social psychology*, 81, 2, 247-262.

17-Acker, M.,& Davis, M.H.(1992). Intimacy, passion and commitment in adult romantic relationships: A test of the triangular theory of love. *Journal of social and personal Relationships*, 9,1,2-50.

18-McCrae, R.R., & Costa, P.T.,Jr(1991). Adding liebe und Arbeit: The full five-factor model and well-being. *Personality and social psychology Bulletin*, 17,227- 232.

۱۹- مهربانی زاده هنرمند، مهناز؛ عطاری، یوسفعلی؛ امان الهی فرد، عباس(۱۳۸۴)، بررسی رابطه ویژگیهای شخصیتی با ابعاد دوست داشتن

در دانشجویان پسر دانشگاه شهید چمران اهواز، سمینار بهداشت روان دانشجویان ۳ و ۴ خرداد ۱۳۸۵، دانشگاه علم و صنعت تهران.

۲۰- کیامهر، جواد (۱۳۸۱)، هنجاریابی فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی نئو و بررسی ساختار عاملی آن در بین دانشجویان علوم انسانی دانشگاههای تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد سنجش و اندازه گیری، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.

21-Rubinstein, G., Strul, S.(2007). The five factor model(FFM) among four group of male and female professionals. *Journal of Research in personality* , 41,937-950.

۲۲- محمدزاده ادملائی، رجبعلی (۱۳۸۴)، مقایسه دانشجویان پسر دانشگاه شهید چمران اهواز دارای سبکهای یادگیری متفاوت از لحاظ ویژگیهای شخصیتی، انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه شهید چمران، اهواز.

۲۳- استرنبرگ، رابرت. جی (۱۹۸۶)، آزمونهای روانی، ترجمه: حمزه گنجی، تهران: انتشارات رشد (۱۳۸۴).

۲۴- قمرانی و سادات جعفر طباطبایی (۱۳۸۵)، بررسی روابط عاشقانه زوجین ایرانی و رابطه آن با رضایت زناشویی و متغیرهای دموگرافیک. مجله تازه ها و پژوهشهای مشاوره، جلد ۵، شماره ۱۷، صفحات ۱۰۹-۹۵.

۲۵- امان الهی فرد، عباس (۱۳۸۵)، بررسی رابطه ویژگیهای شخصیتی و عوامل فردی- خانوادگی با رضایت زناشویی در کارکنان اداره های دولتی شهر اهواز، پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه شهید چمران اهواز.